

מלוך יקרוך ויהושים נלאים מלוקט
מדברות קדשו ותורתו של
רבי דוד חי אביהצירא שליט"א

מִי־הֵתָא

חֻזְ-תָּא

חֻזְתָּא דְאֹרֵייתָא
יסוד חדש ונפלא על הפרשה

הפצת מעיינותיו חוצה מזכה את האדם עצמו

פעמיים כתוב בתורה 'ולמען', 'ולמען תספר באזני בנך וכן בנך וגו' וידעתם כי אני ה', וכן 'ולמען תאריכו ימים על האדמה' (דברים יא ט), וללמד הוא, שכפי מה שעמלים לספר נפלאות לצאצאים ולחנכם כראוי, כך זוכים לאריכות ימים ושנים.

ואפשר עוד להוסיף על פי דברי החתם סופר ע"ה בתורת משה (כי תבוא ד"ה והותירך) שלכל אדם יש שליחות קצובה בעבודת ה', וכיון שהשלים שליחותו הרי הוא ראוי להסתלק מן העולם, אמנם אם הוא מחנך בנים ותלמידים לעבודת ה' אזי הוא זוכה לתוספת ימים ושנים כדי להוסיף וללמד, וזהו שכתוב (דברים ל ט) 'והותירך ה' אלקיך וגו' בפרי בטנך, שבזכות הבנים והתלמידים שבכלל בנים, יזכה לתוספת ימים ושנות חיים.

המתגבר, שאמרו (אבות פ"ד מ"ה) הלומד על מנת ללמד מספיקים בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

המלמד לאחרים זוכה לטהרה המביאתו לידיעת ה'

כדבר הזה אומר בעל תולדות אדם ע"ה (בא ד"ה א"י ולמען) על הפסוק (לעיל י ב) 'ולמען תספר באזני בנך וכן בנך' ומסיים 'וידעתם כי אני ה', שעל ידי חינוך ולימוד הבנים גם האבות בעצמם יתעלו מעלה מעלה בידיעת ה'. כי ענין הידיעה רומז למידת הטהרה, וכפי חינוך הבנים לעבודת ה' - וכן התלמידים הנקראים בנים בכללם, זוכים לתוספת טהרה המקרבת את האדם לידיעת ה'.

ההשפעה לאחרים - סגולה לאריכות ימים רמז נוסף למדים אנו בדברי המסורה, כי

וְלַהוֹרֹת נָתַן בְּלָבוּ הוּא וְאֶהְיֶיב בְּן אַחִיסָמֶךְ
לְמִטָּה דָן (לה לד).

מצינו במסורה שתי פעמים שנכתב בתורה התיבה 'ולהורות', פעם ראשונה כאן 'ולהורות נתן בליבו', והשניה בפרשת שמיני (ויקרא י יא) 'ולהורות את בני ישראל' שהוא ציווי לכהנים שילמדו הכהנים את בני ישראל, ולרמוז באדם אשר נתן ה' חכמה בינה ודעת בליבו כמאמר הכתוב ולהורות נתן בליבו, שלא יחזיק זאת לעצמו לבדו, אלא יקיים בעצמו הכתוב ולהורות את בני ישראל וילמד את בני ישראל מחכמתו, ויפיץ מעיינותיו חוצה ויביא תועלת לכלל ישראל. ואל יחשוב שבזמן שמשקיע בהשפעה לבניו ותלמידיו מפסיד זמן יקר שבו יכול היה להוסיף חכמה בליבו, שכך אמרו והבטיחו לנו חז"ל שכאשר משפיע לאחרים זוכה שתתרבה החכמה בתוככי ליבו כמעין

מִילְתָּא דְפְלִיאָה

בזכות האחדות פועלים עת רצון לישועה וגאולה

ה' על כל פשעיהם, ולא זו בלבד אלא שהוא מוסיף להשפיע עליהם רוב טובה. וכן דרכו של הקב"ה בשעה שהוא מוחל עוונות הוא מוסיף עוד להיטיב עמנו, כמו שפירש הרה"ק מלובלין זל"ה על הכתוב (תהלים פו ה) 'כי אתה ה' טוב וסלח' שה' יתברך ברוב רחמיו, לא די שמוחל כל עונותינו, אלא עוד מוסיף להשפיע לנו טובות הרבה. וכן פירש שם בעל אור לשמים, 'וְתִפְאַרְתּוֹ עֲבַר עַל פְּשָׁעוֹ' (משלי יט יא), שלא די שעובר על פשע אלא שמפאיר את ישראל ברוב טובה. כן יהי רצון מלפני אבינו שבשמים שנשכיל להתאחד כולנו כל איש מישראל כאיש אחד בלב אחד, וכך נזכה לישועה והצלחה בכל העניינים שבגשמיות וברוחניות, כפי שראינו זה עתה כי כמעט ואין דבר שלא ניתן להשיג באמצעות האחדות.

האחדות, כמו שאמר הרה"ק רבי ישראל מרוז'ין ע"ה על הכתוב (בראשית מט א) 'האספו ואגידה לכם את אשר יקרא אתכם באחרית הימים', שבכוח התאספות והתאגדות בני ישראל כאיש אחד נזכה לגאולה העתידה באחרית הימים.

מחילת עוונות והשפעות טובות בזכות האחדות

ובשעה שכלל ישראל מאוחדים כאיש אחד עוונותיהם נמחלים, כמו שפירש הרה"ק בעל אור לשמים ע"ה (ריש ויגש) לשון הכתוב (תהלים מח ה-ו) 'כי הנה המלכים נועדו ועברו יחדיו', המלכים הם בני ישראל, וזהו כי הנה המלכים נועדו כאשר בני ישראל נועדים יחד, אזי 'עברו יחדיו' הקב"ה מעביר כל עונותיהם, 'המה ראו כן תמהו' כי עתידים כל באי עולם לתמוה על כך, איך שמעביר

וַיִּקְהַל מֹשֶׁה אֶת כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְגו' (לה).

דרש הרה"ק רבי שלום מבעלזא ע"ה במה שאומרים האשכנזים לאחר קריאת התורה בשני וחמישי 'אחינו כל בית ישראל הנתונים בצרה ובשביה וכו' המקום ירחם עליהם' וכו', ולכאורה היה מן הראוי שיאמר בתחילתו 'יהי רצון מלפני אבינו שבשמים כמו כל אותם הבקשות שקודמים לו' יהי רצון מלפני אבינו שבשמים לכוונן את בית חיינו' וכן על זה הדרך. אלא אומר הרה"ק רבי שלום ע"ה כי כשבני ישראל מתאחדים להתפלל על צרת אחיהם, נעשה עת רצון וממילא בזה שאומרים 'אחינו כל בית ישראל' הרי זה כאומרים 'יהי רצון'.

כשמתעורר עת רצון בוודאי מתגדל הכח להחיש ישועה וגאולה לכלל ישראל בכוח

ברזא דאח"ד רמזים נפלאים על סדר הפרשה

כח הציבור לעבודת ה'

כי התקהלות בני ישראל כאיש אחד בלב אחד מטהרת כמו מקוה טהרה. מעשה ידוע מסופר על הרה"ק רבי מנחם מענדל מקאסוב ע"ה, שפעם בשעת סעודת שבת רקד עם חסידיו בשמחת השבת, ובעת הריקוד כופף עצמו בתוך העיגול כטובל עצמו, באמרו טבלתי עתה במקוה של ה' יתברך, כי הלא נאמר 'מקוה ישראל ה', כביכול בני ישראל הם המקוה של ה' יתברך, וככח אחדות ואסיפת ישראל יחדיו זוכים לטהרה [כן הובא בספר תורת חסד (דפוס מונקאטש תרנ"ז, פר' ויקהל אות ב)].

וכעין זה ידוע מנהג חסידים וצדיקים לטבול במקוה טהרה קודם התפילה, כמו שאמר הרה"ק רבי רפאל מבערשיד ע"ה בשם רבו הרה"ק רבי פנחס מקוריץ ע"ה, שהמקוה היא ההכנה והשמירה בבחינת מלבוש לתפילה, כי כל מצוה צריכה מלבוש גשמי והמקוה היא הלבוש לשלמות התפילה [כשביקר הרה"ק מבערשיד ע"ה לעת זקנותו אצל הרה"ק מרוז'ין ע"ה, אמר לפניו מאמר זה בשם רבו הרה"ק מקוריץ ע"ה, והפליג הרה"ק מרוז'ין בשבח הדברים, ואמר שלפעמים נותנים לצדיק אריכות ימים למטרה זו, שיוכל להעביר דברי קודש מדורות הקודמים לדורות הבאים (עירין קדישין השלם ח"ב עמ' תקלד)], ומעשה אירע בהרה"ק רבי אהרן מטשערנאביל ע"ה שלמרות הקפדתו לטבול במקוה קודם התפילה, אירע פעם שלא עלתה בידו למצוא מקוה טהרה, ולבסוף אמר כי ילך לטבול בתוך קהל ועדה מישראל בבית הכנסת, כי כאשר נאספים יחדיו עשרה מישראל זוכים לקדושה וטהרה.

וכן מסופר על הרבי ר' זושא מאניפולי שבימי חוליו נמנע מללכת לטבול במקוה, ובכל ערב שבת היו אנשי שלומו עומדים אצל מיטתו, והיה מרכין ראשו ביניהם כמה פעמים כדרך שטובלים במקוה, באמרו 'מקוה ישראל ה', הישראלים הם המקוה ה'.

במדריגה הנכונה, עם כל זה אם הוא מחובר לטהור יש לו תקומה להיות לו עליה ע"י הצדיק, כי 'כל המחובר לטהור טהור' (כלים פ"ב מ"ב). אך לשם כך יש להתבטל בפניהם כי זהו סוד כוחו של המחובר לטהור שעולה לו טהרה רק אם מתבטל הוא לטהור. ושאל הרבי ר' שמחה בונם מפרשיסחא ע"ה את היהודי הקדוש ע"ה (הובא ברמתיים צופים פ"ג אות לד), שהיה אומר 'כל המחובר לטהור טהור' וכו' ושאלו וכי הקב"ה וותרן. ומה סברא היא זו, שבדבר קל יהיה לו מדריגת הצדיק אשר לא נהנה מהעולם הזה. והשיב לו, שעבודה גדולה מאוד להיות דבק לצדיק האמיתי, ויותר קשה מלהיות צדיק בעצמו, ואין כאן ויתור כלל.

התאספות יהודים מטהרת כמקוה

התאספות בני ישראל למען חיזוק התורה הנאה היא להם והנאה לעולם [על דרך כינוסם של צדיקים הנאה להן והנאה לעולם (סנהדרין ע"א)], וכפי התאספות כל יחיד עם הציבור כך זוכה לרוח טהרה ממרום, כמו שאמרו (שבת קד). הבא להיטהר מסייעין בידו, ומהי משמעות הבא להיטהר - מהיכן בא. אלא שיוצא ממקומו שלא להיות מיוחד בפני עצמו, אלא 'בא להיטהר' להשתתף עם הציבור ולהיטהר בתוכם, מסייעים בידו מן השמים לבוא אל הטהרה.

ועצם אסיפתם של ישראל גדולה היא עד למאוד ומטהרת היא כמקוה, ויכולה היא לטהר את האדם כמו טבילה במקוה, וכן כתב באהבת שלום (פר' כי תשא ד"ה ויעמוד משה) לפרש את הפסוק (ירמיה יד ח) 'מקוה ישראל ה' מושיעו בעת צרה'. כי יש שני פירושים לתיבת 'מקוה', האחד, לשון אסיפה כמו 'יקוו המים מתחת השמים אל מקום אחד' (בראשית א ט), והשני לשון טהרה כטבילה המטהרת, וזהו הרמז שאסיפתן של ישראל באחדות מטהרת כמו מקוה. וזהו גם מה שכתב (פר' ויקהל ד"ה א"י ויקהל ה-א) שתיבת 'ויקהל' בגימטריא 'מקוה',

ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אתם (לה, א).

יש לומר בדרך רמז, ראשי התיבות 'היום ק'צר ו'המלאכה מ'רובה' הם 'מקוה', ועולים בגימטריא 'ויקהל'.

ויתכן שבא לרמז בפסוק (שמות לה א) ויקהל משה את כל עדת בני ישראל ויאמר אליהם אלה הדברים אשר צוה ה' לעשות אותם, כי כאשר משה רבינו ע"ה הקהיל את ישראל, הכניס בהם את הכח שעל ידי התאספות עם הקדוש יושפע להם זריזות בעבודת ה' בבחינת 'היום קצר והמלאכה מרובה'. ויש לפרש עוד, כי משה רבינו הקהיל את בני ישראל הכוונה שעוררם לנצל זמנם לתורה ועבודת ה', שכן 'ויקהל' גימטריא ראשי התיבות 'היום ק'צר ו'המלאכה מ'רובה. וראשי התיבות 'היום ק'צר ו'המלאכה מ'רובה' הם 'מקוה' לרמזו שתלויים הם זה בזה, התאספות ישראל מביאה לזריזות והזריזות מביאה לטהרה. כמאמר רבי פינחס בן יאיר (ע"ז כ:) 'זהירות מביאה לידי זריזות, זריזות מביאה לידי נקיות, נקיות מביאה לידי פרישות, פרישות מביאה לידי טהרה'.

והכל בכוחו של משה רבינו ע"ה כאמרו 'ויקהל משה', ואתפשטותיה דמשה בכל דרא (תיקו"ז תיקון סט קיב.) [בתקוני זוהר: 'אשרי העם שככ"ה לו' (תהלים קמד טו), בגימטריא 'משה'. 'אשרי העם שה' אלהיו דעליה אתמר 'דור הולך ודור בא' (קהלת א ד) ולית דור פחות מששים רבוא, ועליה אתמר (תהלים קה ח) 'דבר צוה לאלף דור'. ואתפשטותיה הוא בכל דרא ודרא, בכל צדיק וחכם דמתעסק באורייתא עד שתין רבוא לאשלמא לכלהו מפגימו דלהון], שבכל דור ודור העמיד לנו הקדוש ברוך הוא ברחמיו רועים נאמנים להנהיג את הדור והם המביאים זריזות וטהרה בכל בני ישראל [ראה תפארת שלמה (פר' צו ד"ה כל): גודל מעלת דיבוק חכמים וצדיקי הדור, כל המסתופף בצילם ומתאבק בעפר רגליהם, אף כי הוא אינו

בזילין וקורין פרקי הדרבה ועבודה ה'

תשוקה עצומה שבערה בליבותיהם של ישראל

בבחינת המחשבה השתוקקו להביא יותר בעוד שלמעשה לא היה צורך

בכך ביאר הרה"ק מאפטא ע"ה (הובא משמו בשפתי צדיקים פקודי ד"ה בפסוק ויאמרו) ליישב קושיית האור החיים, הכיצד יבואו 'דיים והותר' שניהם יחד, בעוד שנראים כסותרים זה את זה. רק היו כאן שתי בחינות בתרומה, האחת מה שקרה בפועל שבני ישראל הביאו את כל הנדרש למלאכה ולא יותר כי בשעה שפסקו עושי המלאכה מהכאת הקורנס נאמר 'ויכלא העם מהביא' ומבחינה זו אכן היה 'דיים', אך מבחינת המחשבה שם בערה במתנדבים בעם אש שלהבת קודש בהתעוררות עצומה לתת כל אשר להם לתרומת הקודש, אך לא יכלו להשלים את תשוקתם הנפלאה כי כבר פסקו העושים במלאכה ממלאכתם, לזאת הוסיפה תורה בדבריה ואמרה 'והותר', לחקוק לדורות עד כמה נשגבה היא תשוקתם של כל איש ואיש מעמנו הקדוש, עד שידע משה רבינו כי לא יכול לעצור תבערת תשוקתם אלא אם יפסיקו העושים ממלאכתם.

עוד מביא שם מעין המעשה הנ"ל: ודוגמא לדבר זה ראיתי בעיני כשהייתי בקהילת אפטא והיה שם שמש אחד הדופק על הפתחים לילך לבית הכנסת וכל מי ששמע את קול הפטיש שלו בחצות הלילה לא היה באפשר לשום אדם לישן עוד או אפילו לשכב עוד על משכבו רק קם תיכף ממיטתו והלך לבית המדרש קודם ללמוד או לומר תהלים והשמש הזה לא היה למדן רק איש פשוט ירא את ה' מנעוריו, אך בילדותו היה נער משרת את פני אדמו"ה הרה"ק מוהר"ר שמעלקי זללה"ה אב"ד בקהילה ניקלשפורג ומחמת שעשה שם עבודתו באתערותא דליבא ובדביקות גדול גרם לו זאת לעורר את לב השומעים שיעמדו לעבודת הבורא יתברך שמו.

וכן היה נמי במלאכת המשכן מחמת ששמעו הנדיבים שבישראל את קול הפטיש של בצלאל ועושי המלאכה היה ליבם בוער להביא נדבות עוד יותר ויותר, ולפי שמשה רבינו ע"ה הבין זאת בשכלו הקדוש שלא יועיל להם שום הכרזה כל זמן שישמעו את קול הפטיש לכך ציווה להכריז שלא יעשו עוד מלאכה לעבודת הקודש וממילא לא יביאו עוד נדבות.

ידם ונדבת ליבם, לאחר מספר שעות חלש ליבו והלך לבית לפוש מעט, ואילו במקומו הושיב את בנו רבי יצחק מאיר שיקבל תרומת הציבור. לאחר שעה, חזר האוהב ישראל למקום, ובבואו שאלו בנו, הכיצד כל זמן שהיה יושב במקום זה הגיעו נדבות ללא הפסקה, ואילו כאשר הוא ישב במקומו לא הגיעו אנשי תרומות. אמר לו הרה"ק ע"ה, הלא כך כתוב בפסוק 'מרבים העם להביא מידי העבודה למלאכה. ויצו משה ויעבירו קול במחנה לאמר, איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה לתרומת הקודש ויכלא העם מהביא', וקשה, שהיה לו להכריז שלא יביאו עוד נדבה למשכן, מדוע ציווה להפסיק במלאכה. אלא שבמשך הזמן שהיו העוסקים במלאכה מכים בקורנס, נכנס בבני ישראל תשוקה עצומה בלבם להביא עוד למלאכה, ולא היה מועיל אם יכריזו שלא להביא. רק כאשר פסקו מלהכות בקורנס ממילא נכבה החשק מלבם ולא הביאו עוד.

כן גם מובא בזרע קודש (סו): פירש הרב הקדוש מורנו הרב מנחם מנדל משענדישוב זצ"ל, שאמרו אל משה 'מרבים העם להביא מידי העבודה למלאכה וכו', ויצו משה ויעבירו קול במחנה איש ואשה אל יעשו עוד מלאכה כו' ויכלא העם מהביא', דקשה שהיה לו להכריז שאל יביאו עוד, וגם להבין לשון 'מידי העבודה' כו'. רק על דרך זה, שמשה הבין שתשוקה זאת מכניסים העושי מלאכה בלבם, ואם לא יבטלו ממלאכתם, אף שיכריזו שלא יביאו עוד, לא יצייתו להם, מחמת תשוקתם והתלהבותם שהכניסו עושי המלאכה בהם, ולכן 'יעבירו קול במחנה' וכו' שיתבטלו ממלאכתם, ועל ידי זה 'ויכלא העם מהביא', וגם לשון 'מידי העבודה למלאכה', הוא על דרך זה, שעושי עבודתו יתברך שמו למלאכה, ועל ידי זה מרבים העם להביא כנ"ל, ובאמת היו צריכים עושי המלאכה לעשות כנ"ל, שבזאת התשוקה והתלהבות הזו שאין לזה שיעור וערך, היה שוכן יתברך שמו.

וַיֵּצֵא מֹשֶׁה וַיַּעֲבִירוּ קוֹל בְּמַחֲנֵה יִשְׂרָאֵל אִישׁ וְאִשָּׁה אֶל יַעֲשׂוּ עוֹד מְלָאכָה לְתִרְוַמַת הַקֹּדֶשׁ וַיִּכְלֹא הָעָם מִהִבִּיא (ל, 1).

והקשו, היה ראוי לומר לבני ישראל שיפסיקו להביא נדבות למשכן, מדוע ציווה זאת לעוסקים במלאכה שלא יעשו עוד למלאכת הקודש.

אלא כתבו בספרי צדיקים ע"ה שכל זמן שהיה הקורנס נשמע במחנה היה מעורר בכל בני ישראל השתוקקות ברשפי אש שלהבת קודש להביא כל אשר להם עבור בנין מקום לשכינה בתוכם, משכך ידע משה רבינו ע"ה כי אם יאמר לעם להפסיק להביא נדבותיהם לא יוכלו לעצור ברוחם מחמת התשוקה העצומה שבערה בקרבם, לפיכך ציווה לעוסקים במלאכה שיפסיקו ממלאכתם וכך תשכך מעט תשוקת בני ישראל ויפסיקו להביא.

[ראה מה שכתב בזה הרה"ק רבי נפתלי מרופשיץ ע"ה בספר זרע קודש (פר' תרומה ד"ה א"י ויקחו ה-ה): כי היה להם לב טהור ורוח נדיבה מאוד וכו', וכל אחד וכו' במחשבתו ורצונו ותשוקתו היה אז להביא זהב מלא כל חללא דעלמא, ואף זה לא היה סיפוק במחשבתו, מחמת שתשוקתם היה גדול מאוד, והיה במחשבתם ותשוקתם באמת שהבית יהיה יותר גדול מכל העולמות אשר לא יכללוהו יתברך שמו. ובאמת זה התשוקה בלבבות בני ישראל, הכניסו העושי המלאכה שהיו לוקחים התרומה מישראל, בצלאל ואהליאב וכל חכם לב, שהיו צדיקים גדולים, וכשהיה אחד מישראל מביא דבר אליהם, היו משבחין אותו יתברך שמו שבחר בעמו ישראל ואמרו ראו עם קדוש, הנמצא אומה כזו, וכשהיה הישראל שהביא שומע הדברים היוצאים מפה ולב עושי המלאכה, היה מתלהב להביא עוד, וכל שכן שהיו אחר כך משבחין אותו יתברך שמו ואת עמו ישראל, עד שהיה מביא עוד יותר, כל מה שהיה עמם הביאו].

ה'אוהב ישראל' גרם שאנשי העיר ירגישו תשוקה בליבם לתרום להקמת בית כנסת

כך גם מסופר על הרה"ק אברהם יהושע העשיל מאפטא בעל אוהב ישראל ע"ה, כשבא פעם לאסוף כספים להקמת בית כנסת, ישב במקום בו תוכנן לבנות את בית הכנסת, וכל העם הביאו אליו תרומת

יצא לאור ע"י מכון אור לישראל © כל הזכויות שמורות אין להעתיק או להפיץ ללא אישור מפורש בכתב ממכון אור לישראל

